

Jacek Tomaszczyk
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Aldona Zawalkiewicz
Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu

Technologia pozwala rozwijać umiejętności językowe — kurs języka angielskiego dla bibliotekarzy

Streszczenie: W artykule zaprezentowano cele, treści merytoryczne i zasady organizacji e-learningowego kursu zawodowego języka angielskiego dla bibliotekarzy oraz omówiono metody pracy na platformie Moodle.

Słowa kluczowe: e-learning, kursy on-line, umiejętności językowe, kursy językowe, język angielski

Efektywne nauczanie języków obcych odbywa się obecnie nie tylko tradycyjnymi metodami, ale i za pomocą nowych technologii. Coraz częściej wykorzystywana jest metoda e-learningu. Praca zdalna odbywa się na platformie edukacyjnej. Często w tym celu wykorzystywana jest platforma Moodle, pozwalająca na stworzenie wirtualnego środowiska nauki. E-learningowy kurs „Język angielski dla bibliotekarzy” powstał z inicjatywy serwisu [Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP](#). Celem głównym kursu jest podniesienie poziomu znajomości języka angielskiego zawodowego wśród bibliotekarzy.

Kurs powstał dzięki współpracy pomiędzy bibliotekarzami ekspertami, akademickim wykładowcą języka angielskiego oraz specjalistami od tworzenia kursów e-learningowych. Skierowany jest do bibliotekarzy wszystkich typów bibliotek, posiadających podstawową znajomość języka angielskiego (poziom A2 — pre-intermediate), którzy chcą poszerzyć słownictwo z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej. Założeniem programu jest realizacja zawartych w nim treści w ciągu 60 godzin zajęć zdalnych. Jest to optymalny czas zapewniający właściwe przyswojenie przez uczestników omawianych zagadnień.

Zasadniczy cel kursu jest realizowany poprzez doskonalenie umiejętności czytania i słuchania tekstów specjalistycznych, pogłębianie wiedzy z zakresu gramatyki i słownictwa specjalistycznego oraz poszerzanie wiedzy zawodowej. W czasie kursu uczestnicy nabywają umiejętność swobodnego czytania angielskich tekstów specjalistycznych, efektywnego wyszukiwania literatury i informacji zawodowych, komunikowania się z anglojęzycznymi użytkownikami biblioteki oraz pisania służbowej korespondencji. Ponadto przyswajają techniki wystąpień publicznych, a także utrwalają umiejętności stosowania wybranych struktur gramatycznych i rozumienia tekstów słuchanych.

Wymagania związane z kursem to — oprócz podstawowej znajomości języka angielskiego — umiejętności związane z obsługą oprogramowania biurowego i posługiwania się przeglądarką internetową oraz pocztą elektroniczną. Do efektywnej nauki konieczny jest także dostęp do komputera wyposażonego w aplikację Adobe Reader, program do przeglądania

filmów, przeglądarkę Mozilla Firefox lub Internet Explorer, dostęp do internetu oraz włączona w przeglądarce możliwość przyjmowania *cookies* (ciasteczek).

Problematyka kursu została podzielona na dziewięć modułów, a w każdym z nich zaplanowano:

- tekst specjalistyczny z nagraniem *native speaker*,
- materiał filmowy,
- materiał opisujący wybrane zagadnienie gramatyczne,
- słownictwo z tekstu i filmu,
- ćwiczenia utrwalające: słownictwo i materiał gramatyczny,
- ćwiczenia sprawdzające — samosprawdzające,
- ćwiczenie sprawdzające — sprawdzane przez prowadzącego,
- materiał uzupełniający.

Moduł 1, zatytułowany *The Library*, wprowadza słownictwo związane z podstawowymi funkcjami i typami bibliotek oraz rodzajami materiałów bibliotecznych. W tekście znajdziemy również krótki fragment poświęcony historii bibliotek oraz nowoczesnym kierunkom rozwoju usług bibliotecznych. Materiał filmowy tego modułu poświęcony został opisom miejsc do nauki, z jakich mogą korzystać użytkownicy w bibliotekach. Część gramatyczna zawiera informacje na temat czasu *Past Simple*. Omówiono jego strukturę, tworzenie pytań i przeczeń oraz najważniejsze zastosowania.

Moduł 2 jest poświęcony zawodowi bibliotekarza. W tekście znajdziemy informacje na temat perspektyw zatrudnienia bibliotekarzy w Stanach Zjednoczonych, wysokości ich wynagrodzenia oraz sposobów poszukiwania pracy w tym zawodzie. Cenne rady związane z planowaniem tam kariery bibliotecznej z pewnością okażą się przydatne również w Polsce. Materiał filmowy poświęcony jest też pracy bibliotekarza. Część gramatyczna tego modułu dotyczy czasu *Present Perfect*. Szczegółowo porównano zastosowania czasów *Present Perfect* i *Past Simple*, ponieważ sprawiają one największe problemy polskim uczniom.

Moduł 3, którego tekst główny zaprezentowany jest w formie dialogu, skupia się na komunikacji bibliotekarza z użytkownikiem. Wprowadzono podstawowe formuły konwersacyjne, słownictwo związane z korespondencją elektroniczną i tradycyjną oraz obsługą urzędzeń biurowych. Materiał filmowy omawia różne formy kontaktu użytkownika z bibliotekarzem, dostępne na stronach WWW w dziale *Ask a Librarian*. Sekcja gramatyczna tego modułu porusza kolejny trudny problem, jakim jest prawidłowe stosowanie czasów *Present Perfect* i *Present Perfect Continuous*.

Moduł 4 porusza problematykę katalogowania i klasyfikowania. Zagadnienia związane z opracowaniem zbiorów wymagają więcej wysiłku ze strony uczących się ze względu na trudniejsze i liczniejsze słownictwo oraz samą złożoność reprezentacji treści. Zawarty w tym module film pozwala uzupełnić wiedzę o tworzeniu i stosowaniu sygnatur na przykładzie Biblioteki Kongresu. Gramatyka tej części kursu obejmuje stronę bierną, która jest bardzo często używana w angielskim języku pisany.

Moduł 5 poświęcony jest zagadnieniom związanym z wyszukiwaniem informacji w różnych rodzajach źródeł. Uczestnicy kursu poznają nie tylko słownictwo specjalistyczne, ale także merytoryczne aspekty wyszukiwania. Zdobytą wiedzę mogą sprawdzić i utrwalić w pięciu interaktywnych quizach. W części gramatycznej tego modułu znalazły się informacje na temat zerowego i pierwszego okresu warunkowego.

Moduł 6 omawia kryteria oceny serwisów internetowych, proponując sprawdzanie wiarygodności stron WWW za pomocą pytań „Kto” (jest autorem strony), „Dlaczego” (utworzono tę stronę) i „Kiedy” (strona była aktualizowana po raz ostatni). Wiedzę na temat ewaluacji zasobów internetowych uzupełnia i poszerza film dołączony do tego modułu. W gramatyce znalazły się bardziej zaawansowane zagadnienia związane ze zdaniami względnymi definiującymi.

Moduł 7 obejmuje popularną od wielu lat tematykę bibliotek cyfrowych oraz kwestie związane z open access, którym poświęcony jest także materiał filmowy. W sekcji gramatycznej kontynuowany jest temat zdań względnych. Tym razem omówione zostały zdania nie-definiujące.

Moduł 8 prezentuje słownictwo związane z marketingiem i promocją bibliotek, poruszając kwestię misji bibliotek, badań marketingowych oraz działań promocyjnych z uwzględnieniem nowych technologii. W tym module, zamiast filmu, znalazło się miejsce na humor w postaci dowcipu o nietypowym pomysle marketingowym na walkę z konkurencją. W części gramatycznej omówiono mowę zależną, przedstawiając jej zastosowanie i strukturę zdań we wszystkich czasach.

Ostatni moduł poświęcono technikom prezentacyjnym. Cenne rady ułatwią przygotowanie nie tylko interesującej prezentacji na konferencję, ale także mogą przydać się w pisaniu tekstów reklamowych, a nawet powieści. Z filmu dowiemy się również, jak tworzyć przyciągające uwagę słuchaczy prezentacje w PowerPoint. Gramatyka tego modułu skupiła się na rzeczownikach w funkcji przymiotników.

Kurs trwa 18 tygodni, w czasie których uczestnicy systematycznie, w swoim tempie, zapoznają się z udostępnianym materiałem i wykonują ćwiczenia w określonym dla każdego z nich czasie i zgodnie z następującymi zasadami:

- ćwiczenia sprawdzające (samosprawdzające) — liczba podejść: 5, metoda oceniania: średnia ocena z 5 podejść;
- quizy — liczba podejść: 5, metoda oceniania: średnia ocena z 5 podejść;
- ćwiczenia utrwalające słownictwo — nieograniczona liczba podejść, metoda oceniania: najwyższa ocena.
- ćwiczenia sprawdzające oceniane przez prowadzącego — zadanie typu on-line, przesyłane tylko raz, oceniane zgodnie z określoną przy każdym zadaniu skalą punktową. Nadesłane rozwiązania zadań są oceniane przez prowadzącego na bieżąco, w miarę napływu prac.

Uzyskane wyniki uczestnicy mogą oglądać w zakładce *Oceny*. Kolejne moduły kursu odsłaniane są co dwa tygodnie. Kurs kończy się testem sprawdzającym. Warunkiem zalicze-

nia kursu jest aktywny i systematyczny udział w zajęciach, bieżąca analiza zaprezentowanego materiału, realizacja minimum 80% ćwiczeń i quizów oraz rozwiązanie testu końcowego.

Procedury komunikacyjne, które obowiązują uczestników kursu:

- forum aktualności — to tablica ogłoszeń dla kursu, na niej zamieszczane są bieżące informacje organizacyjne;
- forum dyskusyjne „Mam problem” — jest miejscem sygnalizowania i rozwiązywania problemów i trudności pojawiających się zarówno przy realizacji ćwiczeń, jak i korzystaniu z platformy;
- blok wiadomości — służy do bezpośredniego (prywatnego) kontaktu między słuchaczami kursu;
- kalendarz — przypomina uczestnikom o terminach odsyłania zadań.

Platforma Moodle to dobre miejsce do realizacji językowych zajęć zdalnych. Udostępnia uczestnikom kursu języka angielskiego nie tylko materiały edukacyjne (udźwiękowane teksty źródłowe, ćwiczenia gramatyczne, quizy, filmy), ale też oferuje nowe kanały komunikacyjne służące wspieraniu uczenia się. Nauczanie w trakcie kursu odbywa się metodą asynchroniczną — uczący się i prowadzący nie muszą być jednocześnie w tym samym czasie i miejscu. Czas nauki dostosowany jest do preferencji i potrzeb uczestnika, daje możliwość powrotu do wszystkich partii materiału.

Ważnym aspektem powodzenia w uczeniu się języka angielskiego metodą zdalną jest motywacja wewnętrzna uczestnika kursu. Osoby rozpoczynające naukę na platformie spotykają się od początku pracy własnej z dużym wsparciem ze strony prowadzących kurs (zarówno od strony merytorycznej, jak i organizacyjnej). Przekłada się to na oswojenie i zaakceptowanie nowego środowiska uczenia się. Kolejnym składnikiem motywującym uczestników jest uzyskiwanie dobrych ocen. Prowadzący starają się utrzymać wysoki poziom motywacji u uczestników kursu. Szczególną rolę motywującą pełnią tu opisowe oceny wykonanych prac domowych zawierające komentarz prowadzącego oraz dobre oceny uzyskane za pracę własną (samodzielnie wykonane i ocenione przez system ćwiczenia). Stanowią one dla uczestników nagrodę za wyniki osiągnięte w nauce.

Niestety, w trakcie kursu u jego uczestników pojawia się również motywacja negatywna (typowa dla e-learningu), objawiająca się brakiem odpowiedzi na przekazywane wiadomości, negatywnymi opiniami wyrażanymi na forum czy też gorszymi wynikami za wykonane zadania. Prowadzący kurs szybko reagują na wszelkie uwagi krytyczne i starają się niwelować oznaki niezadowolenia tak, aby motywacja do nauki nie spadała.

Niepowodzenia uczestników kursu łatwo jest zdiagnozować, ponieważ platforma pozwala na stały monitoring działań. Proces uczenia się każdego z uczestników można analizować poprzez rejestry wejść na poszczególne podstrony zawierające zasoby kursu (teksty, ćwiczenia gramatyczne, słówka czy materiał filmowy). Wyniki analizy dają odpowiedź na pytanie, czy uczestnik zaczyna zmniejszać wysiłek wkładany w uczenie się. W każdym

z przypadków mniejszej aktywności uczestników, podejmowany jest z nimi kontakt e-mailowy mający na celu ustalenie przyczyn tej sytuacji. Najczęściej problemy wynikają z niewystarczającej ilości czasu, jakim dysponują uczestnicy, obciążeni z reguły licznymi obowiązkami zawodowymi. Czasami wystarczy ustalenie indywidualnego trybu zaliczenia zadań i uczestnik z pozytywnym efektem kontynuuje naukę. Zdarza się, że uczestnicy kontynuują kurs w kolejnej edycji i kończą go z pozytywnym wynikiem.

Dotychczas zrealizowano cztery edycje kursu języka angielskiego dla bibliotekarzy. Ukończyło go 250 osób reprezentujących wszystkie typy bibliotek (szkolne, publiczne, pedagogiczne i naukowe). Odnotowany poziom rezygnacji z zajęć waha się pomiędzy 5 a 10% (nie jest to odsetek wysoki, co znaczy, że ta forma nauczania języka została przez bibliotekarzy zaakceptowana). Najczęstszą przyczyną rezygnacji jest brak czasu, niska motywacja uczącego się oraz indywidualny styl uczenia się (różniący się od wymaganego na platformie). Pewnym utrudnieniem w trakcie realizacji kursu bywają także problemy techniczne związane z ograniczonymi możliwościami platformy, a także niewystarczające kompetencje informacyjne uczestników.

Kurs języka angielskiego dla bibliotekarzy realizowany na platformie Moodle cieszy się dużym zainteresowaniem i jest pozytywnie oceniany przez osoby, które go ukończyły. Bibliotekarze (w tym ci z małych miejscowości) doceniają komfort nauki w wirtualnym środowisku. Pracują w dogodnym dla siebie czasie, w tempie dostosowanym do swoich możliwości, a poprzez forum „Mam problem” mają możliwość stałego kontaktu z prowadzącymi kurs. Zanim uczestnicy zakończą naukę na platformie rozwiązując test końcowy, otrzymują od organizatorów prezent. Jest nim bezpłatny audiobook *A Birthday This Businesswoman Won't Forget!*, dzięki któremu mogą poznać słownictwo związane z pracą w nowoczesnej firmie. Potwierdzeniem ukończenia kursu jest certyfikat wystawiany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

Wszystkie dotychczasowe edycje kursu poddawane były ocenie uczestników dokonywanej za pomocą elektronicznej ankiety ewaluacyjnej. Odpowiedzi uzyskane z pytań otwartych poddawane były szczegółowej analizie i miały duży wpływ na modyfikację zarówno treści posadowionych na platformie, jak i ich technicznego prezentowania.

Proces nauczania i uczenia się języka angielskiego na platformie Moodle są ściśle ze sobą powiązane: nauczanie wiąże się z aktywnością prowadzących kurs i polega na proponowaniu uczestnikom wykonywania zadań; uczenie się to praca własna uczestnika. To od poziomu jego motywacji w samokształceniu zależy, czy osiągnie sukces, a cel postawiony przez autorów kursu *...pogłębienie wiedzy w zakresie gramatyki i słownictwa specjalistycznego oraz poszerzenie wiedzy zawodowej* zostanie osiągnięty.

Bibliografia:

1. ZIELIŃSKI, Z. *E-learning w edukacji: jak stworzyć multimedialną i w pełni interaktywną treść dydaktyczną*. Gliwice: Helion, 2012. ISBN 978-83-246-3408-8.

2. PRZYBYŁA, W., RATALEWKA, M. *Poradnik dla projektujących kursy e-learningowe* [on-line]. [dostęp 25.10.2014]. Dostępny w: <http://kno.koweziu.edu.pl/artykuly/179-poradnik-dla-projektujacych-kursy-e-learningowe.html>.

Tomaszczyk, J., Zawatkiewicz, A. *Technologia pozwala rozwijać umiejętności językowe — kurs języka angielskiego dla bibliotekarzy*. Biuletyn EBIB [on-line] 2014, nr 8 (153), Edukacja i rozwój osobisty bibliotekarzy. [Dostęp 20.11.2014]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/292>. ISSN 1507-7187.